

Nr 109.

Av herr **Petersson, Knut, m. fl.**, om ändrad lydelse av § 90
regeringsformen.

§ 90¹ regeringsformen innehåller ett vittgående förbud mot överläggningar i kamrar och utskott berörande »ämbets- och tjänstemäns till- och avsättande, regerings- och domaremakternas beslut, resolutioner och utslag, enskilda medborgares och korporationers förhållanden, eller verkställigheten av någon lag, författning eller inrättning».

Bestämmelsen tillkom för att undvika »all förblandning emellan lagstiftande och verkställande makterna» och bör ses i samband med dels de konstitutionella teorier, som voro gängse vid tiden för regeringsformens tillkomst, dels erfarenheterna från frihetstiden, då riksens ständer till men för den allmänna rätts-säkerheten på ett obehörigt sätt blandade sig i regeringens, domstolarnas och förvaltningsmyndigheternas verksamhet.

Paragrafen har emellertid fått en mindre lycklig avfattning. Den står icke heller i god överensstämmelse med nutida uppfattning av riksdagens uppgifter eller med nutida konstitutionella maktförhållanden. Lika önskvärt som det är att riksdagen icke tillväller sig något obehörigt inflytande på tjänstetillsättningar och andra regeringen tillkommande befogenheter, lika nödvändigt är det att överläggningsfriheten i kamrarna lämnas obeskuren och att riksdagen ägnar tillbörlig uppmärksamhet åt lagars och författningars verkställighet. Häri ligger en förutsättning såväl för dess positiva medverkan i lagstiftningsarbetet som för dess allmänt kontrollerande verksamhet.

§ 90 har icke på länge, om ens någonsin, tillämpats i avsedd utsträckning. Med den omfattning interpellationsväsendet fått är det otänkbart, att så skulle kunna ske. Men den är icke betydelselös. Icke sällan åberopas den i restriktivt syfte under riksdagsdebatterna. Vid ett tillfälle 1910 har förekommit, att en statsrådsledamot åberopat detta lagrum vid sin vägran att besvara en till honom riktad interpellation. Någon fast praxis har aldrig utbildat sig i fråga om bestämmelsens tillämpning, varför talmännen finna sig ställda inför en vansklighets uppgift, när de under debatten i kamrarna ha att vaka över efterlevnaden. Konstitutionsutskottet förklarade visserligen 1917 och 1920 i anledning av motioner från Fabian Månsson m. fl., att en fullt tillfredsställande praxis hade utbildat sig, men senare erfarenhet har tyvärr jävat detta omdöme. En revision av paragrafen, som bringar den i bättre överensstämmelse med parlamentarisk sed och med rimliga krav på överläggningsfrihet, är därför av behovet påkallad.

Vi hemställa,

att riksdagen såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga förslag till sådan ändrad lydelse av § 90 regeringsformen, att det i motiveringen angivna önskemålet blir tillgodosett, samt

att konstitutionsutskottet måtte utarbeta härför erforderlig grundlagstext.

Stockholm den 21 januari 1944.

Knut Petersson.

Ivan Pauli.

Georg Andréén.
